

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:		Helyben:	
Egy évre . . . 10 kor. — fill.		Egy évre . . . 16 kor. — fill.	
Fél évre . . . 5		Fél évre . . . 8	
Negyed évre . . . 2		Negyed évre . . . 4	
Egy hónap . . . 1		Egy hónap . . . 1	
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
 Hat hasábos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Öri Mihály

debreczeni polgár gyönyörű bokréfát kötött össze a debreczeni közigazgatás dudváiból Ott termettek ezek a dudvák, ezek a visszaélések, ezek a jogtalanságok, ezek a vagyon pusztítások, ezek a polgárságot károsító, a tönk szélére hajtó erőszakos, igazságtalan és kétszínű praktikák illetőleg virágok Simonffy Imre polgármester közigazgatási üvegházában és kertész telepén, a városházán.

Öri Mihálynak az a tiz czikke nem merítette ki a visszaélések végtelen so át, nem mutatta be teljes részletében azt a lejtős utat, a melyen az egykor közvagyonában és közszellemében dús gazdag Debreczen szüztiszta vagyonának szükségtelen súlyos adósságokkal és polgárságának megdöbbenően magas községi pótdóval való elterheltségig eljutott, lesülyedt. Mert hiába tört a polgárság vagyona után is, hiába fosztotta meg azt a kaszáló birtokaitól, a Hortobágyra hiába vetette ki a péczét, az erdőirtókat hiába telepítette be erdőseibe, a megrendült vagyoni helyzetének a mérlegét nem

állíthatja a régi egyenes vonába, sőt ráadásul meggyilkolta a polgárság bizalmát is.

A jubil umos polgármester, volt gazdájával, az ex főispánnal és a klikkbeli jólelkivel együtt szégyenkezés nélkül mondhatják:

— Mi utánunk jöhet akár az árvíz is.

Anyagi és erkölcsi romok, a sivár pusztulás jelző emlékei ennek a korszakos kormányzásnak, amely mostohább volt a polgáraihoz, akár a néhai való Szejdi pasa kurtánjainál, akár a Bástia generális vérteseinél. — Azok legalább meghagyták a földjét a nemes város kipusztított polgárságának, de ime most még a föld sincs biztonságban a saját előljáróitól, példa rá a kaszáló foglalás épületes esete.

Öri Mihály debreczeni polgár csak a századrészét sem keseregte el azoknak a méltatlanságoknak, amelyek Debreczen hü adózó polgárságát Simonffy Imre polgármagsága alatt érték. De a melyeket felsorolt, azok is megdöbbenő, megtorlásért kiáltó visszaélései egy ravasz fondorsággal karöltött erőszakos elődi uralomnak és rendszernek, amely-

ről hogy Öri Mihály kiváló debreczeni polgár oly keresetlen őszinteséggel, zamatatos magyaros nyelvezeten irt cikkeiben lerántotta a leplet, ez hasznos volt és valójában szükséges volt. Az érdeken kívül állók és az agyonterhelt polgárok Öri Mihály debreczeni polgárnak igazat adnak. Kellett már ez a ráolvasás és pedig éppen a polgárság részéről, amely idáig hang nélkül, tehetetlenül, mondhatni gyáván nézte ezt a felfordulást, ezt a kiforgatást, ezt a kalamajkát és ezt az aranybirka nyírást, amely már egy emberöltő óta tart.

Mi azért hisszük is, a város jobb jövőjét illetőleg reméljük is, hogy a kiváló és közbecsült debreczeni polgár és földbirtokos, Öri Mihály felhívó szava nem hangzik el pusztában kikiáltott szóként, annak igazságai, a melyekre még visszatérünk, a polgárság lelkét megtermékenyítik és a férfiasabb, függetlenebb, a maga sorsán gondolkodni tudó részt együttartásra és cselekvésre indítják, mert ellenkezőleg az abderai szegénységi bizonyítványt állítják ki magukról. Már pedig Abdera, a rege szerint nem más, mint a hülyék és a birkák városa. **Ifjabb Móricz Pál.**

Kazár földön.

(Irtta: **Bartha Miklós.** Ára 3 korona. Megrendelhető az „Ellenzék” kiadóhivatalában Kolozsvárt. II-dik ezer.)

Érdekes könyv ez a Bartha Miklós könyve. Még mielőtt megjelent volna „veszett hírel” költötték némely újságok, hogy zsidó vérbe mártotta a tollát Bartha Miklós, mikor ezen könyvét irta. Ugyanis ez a könyv részletekben jelent meg az „Ellenzék” tárcza hasábjain, ezek a kóstoltatók piros posztóként hatottak a mélyen tisztelt sajtó némelkurutyoló békáira Ugyanis a vörös posztónak ingerlő tulajdonsága nem csupán a füstös nyaku, rettenetes bikára. hanem a möcsarak lármás békáira is nagyon hat; a taljánok például vörös posztódarabbal szokták a békát horogra esalni.

Eszeveszettül kurutyoltak, brekegtek, bömböltek tehát a sajtó szabadalmazott nyelvöltögető békái, de kik szeretnék magukat mindenképp bikaként föltüntetni a jámbor olvasók előtt, hogy miesoda istentelen, bujtogató, felekezetsértő könyvet fabrikál ez a Miklós mester.

A brekegéssel el is érték azt, épp az ellenkezőjét annak a mire törtek, hogy a Bartha Miklós mester ezen nagy port vert könyvét ezrével kapkodták el, ha igaz, már a második kiadás alá rendezik e könyvet, mely megdöbbenő képeket tár fel a pusztulásnak indult ország földjéről.

Keserűen, élesen kezeli és kezelte ugyan Bartha Miklós tollát, midőn a nagy Rakóczi hü jobbágyainak a földjén szerzett tapasztalatait papírra vetette, de minden sorból kitűnik, hogy a valóságképeit igyekezett b tüvel megörökíteni. És annak nem Bartha Miklós az oka, ha a valóság „Kazárföldön”, a Felső Tisza mentén és forr ásánál olyan megdöbbenő és sötét, mint a bün, a mely itt a magyar hatóságok eddigi vétkes mulasztása, közönye miatt orvhálójat vetette ki az ittlakos rutén es magyar potykákra.

Bartha Miklós könyvének hamvas szürke színben játszó külső fedelét szezecsziós szegfü virágok díszítik. A könyvet Bartha balsorstól pusztított barátjának, Egán Edénak ajánlotta; de azért nem Egánt dicsőíti e mű, hanem azon szomorú, elátkozott hazai rész viszonyait, embereit festi, a melyen Egánnak gazdasági és erkölcsi harcát kellett volna megvívnia a vagyonából kifergatott, erkölcsében megrontott, mesterségesen fajtalanított, a gyilkos pálinka által szervezetében is megtámadott, az uzsora által rab-szolgánál szolgabb pör nép érdekében egy az idegenből, az orosz és lengyel földről folyton szivárgó, homályba burkolt, műveletlen, de élelmes, a lelkiösmeretlenségig ravasz, a haza iránt közönyös, egyedül a hasznát leső, bámulatosan együttartó elemek ellen, a melyeket Egán „Kazár” gyűjtőnév alá foglalt.

E munka több fejezetre oszlik. A be-köszöntő része a „Magyarázat”. Bemutatódik a birka türelmű hegyi nép, a melynek a nyomorát, hogy mi minden okozza? Erre jellemző röviden felel Bartha:

„Minden a mi e népet körülveszi. Az intézmények, az éghajlat, az emberek. A pénz, hogy ennek van. annak nincs, a terméketlenség, a munkahiány, az adósság, a tudatlanság, a demoralizáció? A közlekedés hiánya. A szolgabíró. Az uzsora. A jegyző. Az erdő. A duvad. A szarvas. A kazár. Minden, a mit lát.

Ez mind együttéve ezen egyetlen szóban jelentkezik: Ehség.”

E bevezető sorok, melyeknek mi csak egy jellemző részletét szakítottuk ki, úgy hangzanak, mint a rémes, megdöbbenő vészharang első félrevert ütése.

Felesigázzák az érdeklődést. Mi következhettek még?

Sorrendben adjuk e fejezetek címeit.

1. Egán Ede (Skót származás, közép-termet. Nagy csontos. Kemény izomzat. Edzett szív. Alapos a tervben. Villámgyors e kivitelben. Nem ismeri a lehetlent, de a kivitelben a kiméletet sem. Szerelmes a fajunkba. Ezzel megvan mondva minden. Körülbelül ez Bartha jellemzésének a ve-leje.)

Pax.

(Az új főispán határozati javaslata.)

Puky Gyula debreczeni és hajdúvármegyei főispán a béke jelszavával foglalta el főispáni székét. — Szóbeli ígéreteket tett, hogy pártatlan igazságszerető és méltányos kormányzási rendszert honosít meg Debreczen és a vármegye belső életében, a hol eddig minden, még a gazdálkodás is a kortespolitikának és rendszernek volt alávetve, honnét a függetlenségi párt tagjait, ameddig és amennyire lehetett ki szorították, noha édesmindnyájunk bőrre ment a játék. Puky Gyula új főispánunk a béke, a pártatlanság jelszavával foglalta el a főispáni székét, mi magunk is szép reményeket fűzünk az ő igazságos elveihez, annnyival inkább, mert ime arról most írásban is hitet tett. — A debreczeni kormánypárt intéző bizottságához nyújtott be írásba foglalt határozati javaslatot, melyben egyidejűleg ítéletet is mond a régi erőszakos, bukott rendszer fölött, midőn kifejezi, hogy a város közügyeinek intézéséből jövőben, pártállása miatt, senki se legyen kizárható, hogy a városi törvényhatóság bizottságaiba a függetlenségi párt elemeinek is (melyek onnét eddig kizárva voltak,) méltányosan hely adassék.

2. A Máv. (Büz, rondaság, szemét. Narancslej, almatorzsa, hagymaszar, szalonna bor. Durva máházok, görömbö örök, életant penztárosok, ideges távirások. Füstös petroleum lámpák, izzóva fűtött vaska yhák, rozsdás ajtókilincsek, bedagadt ablakok. Légykultúra az étkező helyiségekben. Évek óta száradó és naponként felújuló sörlocsadék a padozaton. Paradicsom foltok az abronzon. Penészes torta a dessert-tartókban, avas és vastag zsírréteg a mosdatlan kezű pinczerek frakkján. Mindezt megrögdrágán fizetve: ime a magyar vasuti vendéglők és indóházak típusa. Az ember Keleten érzi magát Bartha Miklós szerint. És nincs-e igaza?)

3. Kazárnyomok. (A felső vidéki vasuti állomáson már kazár a berkocsis. Miért olyan elesigázott az a ló? Miért olyan rozoga az a kocsi? Miért olyan szakadozott az a szerszám? A kocsis ruhája, pokrócza, ostora; a közvetítők kaftanja, kalapja, eszmája, közös szakalla. Mindezt miért olyan elviselet, olyan fakó, olyan kopott, olyan tisztátalan?)

Azért, mert itt rablógazdálkodás foly. Mindent kiaknázni az utolsó igit; ez a kazár gazdálkodás prínczipiuma.

A hová lép, a mihez nyul: minden elpusztul.

Talán érzi is végzete súlyát Ime, sőtét ruhában jár. Mosolyát nem látod. Örömet nem hallod. Még a gyermeke sem játszik, még az asszonynepe sem kaczag. Az ő életük üzlet és nélkülözés. Egész mivolta abban a problémában olvad föl, hogy a krajczárból forint, a forintból tizes, a tizesből százaz legyen. Erkölesvilága is ehhez idomul. M i n d e n j ó, ha szaporítja a pénzt. Minden. Kivétel nélkül minden. A koplalás, a rongyosság, a fázás, a szegény, az em-

Puky Gyula főispán ezen jóindulatra, pártatlan kormányzási elvekre valló hittevését előismeréssel fogadjuk, mert ez is letagadhatatlan jele annak, hogy rendszer-változás küszöbén állunk. Ez a határozati javaslat azonban csak egy tapasz az erőszakos, bukott rendszer által feldult házibékénk sebektől vérező testén, hogy az általános, egészséges javulás álljon be e célból mély metszéseket is kell tenni, erélyes kézzel eltüntetni, kivágni a régi rendszer sorvasztó sebeit. Hisszük, reméljük, hogy Puky Gyula tisztelt főispánunk e tekintetben sem ismer ki tértést, üldözni fogja a bűnt, megtorolja a mulasztásokat, felébreszti a polgárság haldokló közbizalmát, ekkor lassan lassan megjavulnak a viszonyaink.

Puky Gyula főispán határozati javaslata, melyhez a Pálfordulós intéző bizottság is „egyhangú lelkesedéssel” csatlakozott, így hangzik:

Tekintettel arra, hogy a debreczeni szabadalvűpárt nemcsak azt tűzte feladatául, hogy politikai céljait elveinek teljesítésével tartásával megvalósítsa hanem arra is hivatva van, hogy tagjai által a város közügyeinek intézésére befolyást gyakoroljon; tekintettel arra, hogy a város minden közterhet viselő polgárának elvitázhatatlan joga van ahhoz, hogy városi közügyeinek intézésében az őt megillető helyen részt vegyen;

berek megvetése, a gyalázat: az mind viselendő, ha pénzt hoz.

Vallására nevezve mózes hitű.

De a mi zsidóinktól, a kik velünk barátkoznak, velünk örvendenek és velünk szenvednek, egyetlen vonas sincs bennük. Tehát senki se csináljon zsidókérdést a kazarékérdésből. Nincs itt szó vallásról. Egy fajról beszélnek, a mely becsapozta magát hazánk felvidékére s meglepte a bennszülötteket, miként a penészgomba a védtelen organizmust.

Azokról beszélnek, a kik magyarul nem tudnak, sem tudni nem akarnak. Egy vad-törzs nyelvét beszélnek, melynek se nyelvtana, se szótára, se irodalma nincs.

E faj terjeszkedik, miként a fecskefonál a löherésben. Körülfontja, behálózza, ratapad, kiszívja, s mikor elpusztult a megtámadott növény, akkor tovább kuszik az elősdi, újabb áldozat után. Mert hiába lett ura annak a földnek, honnan a nemesebb fajt kiirtotta: nem tud rajta, belőle megélni, miután sorvasztó gazdasági rendszerével a talajt is kiszáritja.

A zsidó vallásu magyarokat, a kikben oly nagy az érzékenység, annyi a tudásomj, a becsvágy, a költészet, a zeneérezők: kérve kérem, ne azonosítsák magukat ezzel az érzéketlen, tudatlan, ambíció nélkül való, durván materiális és mosdatlan fajjal, írja Bartha és mi hisszük, tudjuk, hogy a magyar zsidók nem is cselekednek másként. Nem is cselekedhetnek másként, ha szeretik a hazát.)

4. Az uradalom. (Elég annyi, hogy egy csehbe oltott osztráknémet, Schönborn Ervin gróf kétszáznegyven ezer katasztrális hold hitbizományi birtokot, kerék számban 24 négyszög mértföldet, melyen mintegy 200 község esik, von el a gazdasági kulturától, a nép

tekintetve tehát, hogy ennek a jognak gyakorlásában s az ezzel járó kötelesek teljesítésében senkit a maga politikai pártállása vagy hitfelekezeti jellege nem akadályozhat és senki magát az eme jogok gyakorlásából reá háruló felelősség sulya alá el nem vonhatja:

a szabadalvű párt kimondja, hogy a városi törvényhatóság bizottságaiban, szak- és albizottságaiban illetve a bizottságok választás alá eső tagjainak sorában — mindenkor a szabadalvűpárthoz tartozó tagok többségének fentartásával és a pártközi viszonyosság kikötésével — **a függetlenségi-párt elemei részére is méltányos számarányban megfelelő helyeket biztosít**, e célból a függetlenségi-párt kiküldendő képviselőivel egy a számarány megállapítása, valamint a függetlenségi párttagok személyeinek kijelölésére kölcsönös megegyezést létesíteni törekszik s e megegyezés feltételeinek és gyakorlati keresztülvitele módzatainak megállapítása céljából a függetlenségi-párttal esetenként érintkezésbe lépni hajlandó.

A Petőfi koponyája.

(Budapesti level.)

Nem vagyok ábrándozó s nem építék fellegvárakat. Midőn néhány het előtt Petőfi koponyájának föltalálásáról az első hírt vettem, önkénytelenül is bizonyos fokú kétkedés vett erőt rajtam, s első gondolatom az volt, hogy valaki nevet a Petőfi nagy

munkás kezétől vadtenyésztő települ, hová csak akkor jön ez a nemes idegen, a magyar földnek ezen bitorlója, mikor rókát, szarvast, vaddisznót, vadnacskát, fácánt vagy e yebb vadat akar löni. Pedig ez az uradalom áldása lehetne a vidéknek, de átka. Mert az uradalmi beámerhad nem törődik a kétszáz községszigetnek a sorsával, melyet az uradalom erdőrengete körül fog. Pedig az erdő jóformán mináenütt a belső telkekig nyulik be. Az erdő: valamennyi az uradalomé. A község határa túl az erdőn. Imitt-amott hegyszakadékokban. Bérczek gerinczhatán. A hol leginkább dul a vihar s legrémesebben ordít a farkas. — Messze a községtől, mindenem túl a ruténközség határa, Mig ellenben az uradalmi erdő a templomig; a pitvarajtóg benyulik. Szörnyű egy rendezés.

Már az eprésző kislányt megfogja a kerülő.

Van-e ennél nagyobb istentelenség?

Ez a roppant erdőség kizárólag vadászati célokat szolgál.

Az erdő alkalmazottak valamennyien idegenek. Csupán a vadászatok sikeréért letesznek.)

5. A szuverének. (Ezek a szarvasok és vaddisznók. A nép ezeknek vet, mert a veteményeit ezek a vadak pusztítják el, a melyet még lelőnie sem szabad. A parasztnak különben sincs fegyver engedélye, de ha volna is, vadászni nem szabad. A vadászati jog a községek területén is az uradalomé. És így a Schönborn uradalom vadbősége valóságos istencsapás a közbeekelt községekre. A vadak elpusztítják a gyümölcsfát, föreszik a veteményes kertet, learolják a mezőt. És a nyomorult parasztnak még védekezni sem lehet a szuverén farkasok és főmagasságu disznók falánksága ollen?

nevével való összekapcsolás által szereté emlékezetessé tenni. Bizalmasabb barataim előtt kifejezést is adtam annak a meggyőződésnek, hogy kar volna a nagy költő alakja körül szövődött szép mithoszt kétes eredetű földi maradványok relikviává való emelése által szétrombolni.

De azután jöttek az újabb és újabb bizonyítékok olyan egyénektől, akiknek jó-hiszeműségében nem lehet nem szabad kételkednem. Hát végre is nem lehet arra eset, hogy valaki a szenvedély első hevében elkövetett brutális tettét megbánja s töredelmes vallomást tegyen azok előtt, kik szívéhez közelebb állanak s kiknek utján egykori tévedését expialhatja? És ha ez az eset forog fenn, nem kötelessége-e a Petőfi-kultusz emelésére alakult irodalmi társaságnak hogy a kérdés tisztázására erejéhez képest mindent megtegyen, még akkor is, ha netalán kárba vesz minden fáradozása?

Ilyen gondolatok és érzések behatása alatt kertem meg a Petőfi-ereklyék összegyűjtése körül már is nagy érdemeket szerzett fiatal író-társamat, Kery Gyulát, hogy buzgó kutatásait ne hagyja abba, szerezzen be újabb és újabb adatokat s lépjen közelebbi érintkezésbe azokkal, kiktől kutatásaira az első ösztönzést kapta.

Szerettem volna, ha mindez szép csöndben, a nyilvánosság elkerülése mellett történhetik. Ezt kívánta a Petőfi iránt érzett kegyelet s a kutatások biztonságának érdeke. — Óhajtamra keresztet vetett a B. H. közleménye, mely — nem tudom minő forrásból — először adott hírt a Petőfi-relikviá főtálatásáról. Ez a közlemény tette kötelességévé Keri Gyulának, hogy a

könnyen zavart okozható találgatásokkal szemben legalább adatainak egy részével előálljon.

De kérdés, hogy ezeknek az adatoknak közlése már jelen alakjában is nem árt-e az ügy szerencsés lebonyolításának? A nyilvánosság elé vonzás nem tesz-e habozókká olyanokat, kik máskülönben a dolog tisztázására örömet nyújtottak volna segédkezve a Petőfi-Társaságnak? És ami fő: a kérdés szerencsés megoldásával nem rokonszenvező körökben (ma, fájdalom, ilyenek is létezhetnek) nem gördítene-e elénk akadályokat, melyek az eddigi eredményeket is megsemmisíthetik.

A dolgok mai állásában mindezekre a föltevésére lehetetlen megadni a feleletet. A Petőfi-ereklye ügye ma bizonytalanabb, mint volt ezelőtt pár hettel, midőn egy jó-akaratu, bizalmas levél annak főtálatásával kecsesgetett. Hogy a koponya az utóbbi leleplezések után előkerül-e? — ki tudná megmondani.

Ez a bizonytalanság azonban nem riaszthatja vissza a Petőfi-társaságot, hogy kutatásait továbbra is az eddigi buzgólkodással folytassa. Most már nem lehet, nem szabad megállapodnia. Világosságot akar vetni a dologra, hogy a Petőfi nagy neve körül képződött mondanakor valahogy újabb mende-mondával ne szaporodjék s jövőre még romantikusabb fölfedezéseknek ne legyen szülőanyja. Ha az ereklye valódiságát talán nem is sikerül megállapítani (hiszen egy emberi koponya félszázados hányódás után igen könnyen felismerhetlenné válhatik!) tisztába kell hozni legalább a holttest megcsonkításának históriáját. És tisztába hozni olyan tanukkal, kik azt az osztrák katoná-

orvost még személyesen ismerték, annak titkába beavatva voltak, s akiknek tisztességében kételkedni egy pillanatig sem lehet. Ezt a vizsgálatot megköveteli az ügy rendkívüli fontossága s az az érdek, hogy a testcsonkítás körül később újabb híresztelések ne keletkezzenek.

Ha sikerül megállapítani, hogy az az osztrák katoná orvos a segesvári emlékezőt napon csakugyan magával vitte a költő koponyáját; akkor a Petőfi-társasághoz érkezett fájdalmas vallomásnak legalább sikerül végleg elhallgattatni azt a pár év előtt forgalomba jött s a nagy költő minden igaz tisztelőjét lidércnyomásként érintő híresztelést, hogy Petőfi még haldokolva került a segesvári közös sír vitézei közé.

És a hulla-csonkítás bizonyossága könnyebben elviselhető, mint az a szivettépő habozás: vajjon nincsen-e valami alapja az élve eltemtetés mon ájának?

Szana Tamás.

NAPI HIREK.

Pap Zoltán diszmagyarja.

A következő sorokat kaptuk Rákosi Viktor országgyűlési képviselőtől, a kiváló írótól, melyet ajánlunk a „Nagyvárad“ érdekes szerkesztőjének, Sas Ede tisztelt barátunknak a figyelmébe is, mert a sikerült diszruhás cikket lapjából vettük át, azon megjegyzéssel, hogy pompásan van feltálatva, de kevésbé valószínű; mert Rákosi Viktor barátunkban nem a diszruhát, de hazafiai érdemeket becsülik és szeretik hü választói.

5. Örtüzek. (Mi ez?)

Védelem a vadak ellen.

Napokon át a völgyben tüzek gyulnak fel, ezek az örtüzek, a melyek a nyomorult rutén termőföldje végén kora tavasztól téli fagyig és hó-hullásig ott lobognak minden éjszaka, így védekeznek az uradalom vadjai ellen. Terményök egyetlen éjszakán semmivé lenne, ha nem őriznék s larmájukkal a vadat el nem riasztanák.

A föllobbanó láng megvilágította a csoportokat. — Hőharmatos, hideg éjszakák voltak már akkor azon a vidéken. Téli kabátban is fáztam. Némelyik örtanyán csak gyermekek üdögéltek. Földhányás, néhány szal deszda vagy összetákolts lombsátor védte őket az éjszakai szellőtől. Ott kuporogtak a tűz mellett. Váilukat gyapjas guba fődte, különben mezitláb volt valamenyi, kivált a gyermekek s az asszonyok.

Kimondhatatlanul szánandó volt ez a kép. Köröskörül a nagy éjszaka. Se holdvilág, se csillagsugár. A hideg harmat átal járt mindent, a bőrt, az izmot, a csontot, a velőt. Kuporgó helyzetéből olykor fölkeltek a lamelyik, körülnéztek, sipolt, vagy kürtölt, vagy ostort csattogtatott, vagy kiabált. Ez a kiáltás volt a kép legrejműletesebb vonása.

Kinek kiáltott?

A semmiségnek, a mindenségnek.

Inkább üvöltés volt, hogy értsék meg a vadak és szánják meg.

Vagy talán hörgés, a melytől lehull a teher, hogy befejeződjék az élet kinja.

Ez a kiáltás évek óta tart. Mikor jut el az egész nemzet fülébe? Mikor hallja meg a hatóság is azt, amivel telve van az éjszaka?)

*

Még folytathatnánk tovább is a könyv tartalmának az ősmertetését, a megdöbbenő részleteket, de mutatónak ennyi is elég. Ime közöljük a további fejezet számokat.

6. Egy probléma.

7. Akazárok.

8. A bevándorlás.

9. A georgina.

10. Két napizámos és két kazár.

11. A pálinka.

12. A kazár működik.

13. Juh és Ökör.

14. A feles marha.

15. Bolt- és legelő uzsora.

16. Nemzeti szempont.

17. A kigyó elnyeli a békát.

18. Az első lépés.

19. A második lépés.

20. Hitelszövetkezet.

21. Áruraktárak.

22. Részletek.

23. Egán működik.

24. A lelkészek.

25. Iskolázás.

26. Kazár alakok.

27. Elvéréz.

28. Zárszó.

29. Utóirat.

Ezen „utóirattal“ együtt 328 oldalra terjed Bartha Miklós ezen sokak által, sok oldalról megbírált könyve. A fent elsorolt, de nem részletezett fejezetek alatt a szegény rutén tűzhelyeknek a feldulásával foglalkozik Bartha és kiméletlenül mutatja be a rutenség fenéit.

E tömör fejezetekből részleteket — kikapni nem lehet, — mert megkapó — érdekes és tanulságos annak minden része. Azokat a Bartha könyvéből egészben kell elolvasni, hogy itélhessen mindenki a felől, micsoda veszedelmet rejt az éjszakai idegenek betolakodása és hogy micsoda hálával dolgoznak. De emellett Bartha az uradalom, a hatóságok, a kormányközegek vétkeit is nyíltan ostorozza, a jámbor rutén gyöngéit sem titkolja el, majd ősmerteti az Egán alapvető első lépéseit, a töviskes harczt a nyomorult

szegényekért, felekezet különbség nélkül, a szervezett idegen uzsora ellen, amely a mit magához kaparíthatott, semmit sem kimélt meg.

A mozgalom felől és Bartha Miklós könyve felől egész az éjszakai és délisark felé térülnek el a vélemények; de abban minden igaz magyarnak — felekezeti különbség nélkül — egyezni kell, hogy a felvidéki állapotokat tovább tétlenül, szembehunyva tűrni hazaárulás és nemzeti öngyilkolás lett volna, azért itt tehát cselekedni kellett. Egán ezt a cselekvőerőt képviselte, meg ngedjük: talán kiméletlenül, Bartha könyve pedig ezen cselekvési erő szükségességét hirdeti vérző betűkkel, de elfogultság és gyűlölet nélkül.

Az elfogultak és elvakultak az antiszemitizmus mérget keresték a „Kazár földön“ könyvben, de Vészi József, ki több hasabra terjedő vezércikkben irt a könyvről kritikát, ki tudvalevőleg nem árul zsákban macskát soha, ha a magyar zsidóság méltatlan támadása forog fent; sőt talán inkább tulérzenységéről nevezetes, nem találta e könyvben az ördögöt, de igenis feltálatta a halatlan emberi nyomoruságoknak, bajoknak olyan forrásait, a nemzeti öngyilkolásnak jeleit, az idegen bevándorlásoknak oly kélhetetlenül elfojtandó kóros és pusztító jelenségeit, hogy a rendkívüli orvoslás szükségét maga is elösmerte és Barthanak, a kivel különben elég ellentetes az elvekben, elösmérést fejezett ki.

Mi is elösméréssel nyilatkozunk Barthanak ezen nagy jellemző erővel, mély érzéssel mesteri tollal megirt műve felől. Éjszakai vaksötétségbe világított be ez a merészen cikázó villámsugár.

Szabad Hajdu.

Elmondható ez dr. Pap Zoltánról is. Midőn tehát most közöljük kedves barátunknak ezca alábbi, jóízű levelet, kérjük máskor is, minél sürűbben tisztelje meg lapunkat sorával. Jelenlegi levele így hangzik:

Kedves barátom.

A Debreczenben Pap Zoltán képviselőtársam diszmagyarjáról egy történetet olvastam, melyet állítólag én meséltem el a Petőfi Társaság jan. 6-ki nagy gyűlésén Pap Zoltán és néhány író-társam jelenlétében, kik nem a felolvasásokat hallgatták, hanem a szomszéd teremben szivaroztak. Hát bizony ez egészen másképp volt, mint ahogy a Debreczen elbeszélte. Én elmeséltem a mi nyári utazásainkat, le a kerületbe, amikor Pap Zoltánt sokat szekiroztuk amiatt, hogy már Debreczenben diszmagyarba öltözött s úgy utazott Búd-Szent-Mihályra, Tisza-Lökre és Tisza-Polgárra. Mi mind könnyű kényelmes nyári ruhában voltunk, ő meg hattyuprémes bundában, megyszín, szűk selyem nadrágban, fél mázsás nehéz karddal, aminek többféle súlyos következményei lettek. — Először majd elolvadt a nyári melegben. — Másodszor nem tudott egyenesen állni, oly magas volt a süvege és a forgója, harmadszor nem tudott leülni, oly fészkes volt a nadrágja. Próbáltuk lefektetni, de ez sem ment, mert vagy a forgója, vagy a sarkantyúja lelógott a vonatról. Képzelték, milyen kényelmetlenül érezte magát, mikor se ülni, se állni, se feküdni nem tudott. Ezt meséltem én kellő túlzásokkal a Petőfistákról, s mindenki kitűnően mulatott rajta, legjobban Pap Zoltán barátom, aki szintén ott volt. Egyebet semmit nem beszéltem, a kerületemet nem kevertem bele, ez már csak új ságrírói fantázia. S ha már írok, megírom azt is; hogy a mikor december 30-kán haza jöttem, itthon találtam Hajdumegye alispánjának a meghívását a főispáni installezióra. Kissé későn adták fel, de feladták és megjött.

Igaz híved

Rákosi Viktor

a hajdunánási kerület orsz. képviselője.

Tanulmányi kirándulás.

A gazdasági egyesület f. január hó 15-én szerdán délelőtt a gazdasági tanintézet dohánykísérleti telepére (Pallag pusztá) tanulmányi kirándulást tart, a részvételre felkeretnek az egyesület tagjai s általában az összes dohánytermelő közönség. Indulás szerdán délelőtt fel 9 órakor a Bika szállótól. A gazd. egyesület titkársága.

Szoboszlói levél.

Szoboszlóról írják: A hajduszoboszlói kaszinó-egyesület szombaton este 6 órakor tartotta közgyűlését, a melyen az ottani társadalom csaknem valamennyi intelligens tagja megjelent. A különböző jelentések és számadások eltagadása után Kovács Gyula elnök, orsz. képviselő a tisztikar és választ-

mány nevében leköszönt, mire nagy érdeklődés és még nagyobb korteskedések mellett megkezdődtek a választások Soltész László tb. elnök esti 9 órakor jelentette be a választások eredményét, a mely szerint kitünt, hogy nagyobb küzdelem csak a háznagy állás körül forgott. Elnök lett újból Kovács Gyula orsz. képviselő, alelnök lett szintén egyhangulag dr. Malatinszky József ügyvéd, ügyész egyhangulag Hetey Ignác ügyvéd, titkár Feltóthy László egyhangulag. Háznagy nagy többséggel Bor János, könyvtárnok Marton Károly egyhangulag. A választmány tagjaiul beválasztották Adler Farkas, Adler Samu, Ádám János, Alexy Sándor, dr. Baltazár Dezső, Czeglédy Lajos, dr. Grósz Adolf, dr. Hetényi Lipót, Fekete Sándor, Fogthüty János, Kalocsai Gusztáv, Szécsi Miklós, Rácz Gábor, G. Tóth János, Gerstner Miksa, Pénztáros István, Grósz Nagy Ferencz, Kovács Gábor. Póttagok lettek: Fehér Gábor, Tóth Lajos, Soós Mihály.

Újabb katonai építkezés.

Debreczen város milliókat költött már el katonai ezélokra. Modernebbnél modernebb laktanyákat építetett, de ezek az építkezések oly szerencsétlenül végeztek, hogy a katonaság majdnem minden évben újabb építkezésekre hívja fel a tanácsot. Most is a drága pénzért felelített Pavillon laktanyánál kívánunk újabb építkezéseket. A laktanya raktárhelyiséget kell kibővíteni s ez ügyben tegnap katonai s polgári vegyes bizottság ülésezett a városházán. A megállapodásról jegyzőkönyvet vettek fel. A kívánt építkezés 12000 korona terhet róna ismét a városra.

Elveszett és megkerült pénzes levél.

Nagy riadalmat okozott tegnap délután a főpostán egy pénzeslevél eltűnése. Kontsek kereskedő 1000 koronas pénzeslevelet adott fel tanulójaival, A postatiszt, mivel a pénzeslevelen nem volt a kellő bélyeg — a feladó tanuló elküldte bélyegért. A tanuló elment s a pénzes levelet ott hagyta. Mikor visszatért, a pénzes levélnek hiált helyét találta. A pénzes levél gyors eltűnése nagy riadalmat okozott. A postafőnököt is értesítették, kinek jelenlétében nyomban meg-ejtették a vizsgálatot. Megmotozták mindenkit, de a pénzes levél nem volt sehol. Rovancsolást is rendeltek el s ezalatt rájöttek, hogy egyik bizt. int. szolgálja adott fel pénzt s csak az vihette el az 1000 kor. pénzeslevelet. A posta egyik kiküldötte azonnal felment többet magával a biztosító intézethez s kérdőre vonták a szolgát, ki eleinte mindent tagadott, de később kivette a nadrágzseb-ben elrejtett 5 darab százast, melyet még az utcán vett ki a borítékból. A pénzeslevelben még 38 ft aru bélyeg is volt, de az nem került elő. A rendőrség Kontsek Géza panaszára megindította a szolgálja ellen a vizsgálatot.

Pártunk bálja.

A debreczeni függetlenségi párt báljától már csak néhány nap választja el a farsangolokat. Mert már szombaton este megtartja a párt ezt az igazi magyaros és fényes mulatságát a Bika-disztermében; a polgárságnak színe-java találkozik és együtt

vigad ezen a gyönyörű magyar mulatságon.

Közigazgatási bizottsági ülés a vármegyén.

Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt Puky Gyula főispán elnöklésével ülést tartott, melyen az egyes szakreferensek terjesztették elő a megye mult havi közigazgatási viszonyairól szóló jelentésüket.

Mennyi a vagyona Debreczen városának?

Esztendőök telnek el maholnap, hogy a közgyűlés elrendelte a város vagyonának pontos összeírását. Most végre befejezik a vagyon összeírását. A tanács a leltár elkészítése befejezéséhez közeledik és a január havi közgyűlésen számol be arról, hogy voltaképpen mennyi vagyona van hát ennek a dugszoddagnak híresztelt, de valójában eladósodott városnak? Most már a tanács is pontosan fogja tudni, mennyi hát a vagyon és mit lehet még eladósítani a klikk jobbvoltaért. Még Dobzse László sem igen gazdálkodott így, pedig ő felsége örökidőkre megörökítette gazdálkodásának a híret.

Elmaradt gazdasági bizottsági ülés.

A debreczeni ev. rel. egyháznak szerdán délutánra, holnapra, összehívott gazdasági bizottsági ülése elmarad. Szombaton délután 3 órakor tartja meg az elnökség ezt az ülést.

Eltűnt tanuló.

Máthé Vilmos főreáliskolai tanuló 6 nap előtt eltűnt szüleinek a lakásáról. A szülők, miután gyermekük nem került haza jelentést tettek a rendőrségnek, mely elrendelte az eltűnt fiu körözését.

Hangverseny a Zenedében.

Már többször hoztunk hírt arról, hogy a nemrég egyesült „Debreczeni Torna és Kerekpáros Egyesület” a nagyerdei Sportter költségeinek fedezésére hangversenyt rendez. Az eddigi intézkedések annyiban szenvedtek változást, hogy nem a kereskedelmi iskola disztermében lesz a hangverseny s nem f. hó 21-én, hanem 19-én vasárnap és pedig a Zenedében, a melynek nagyobb a terme és zenei előadásokra alkalmasabb. A program a következő: I. Beethoven: C-dur Concert. Két zongorán előadják Sonnenberg Berta k. a. és P. Nagy Zoltán ur. 2. Arany János Éjféli párbaj. Szavalja Dr. Varga Lajos ur. 3. Schumann a) Holdas éj, b) A két gránátos. Énekli Sáfány Lajos ur. Zongorán kíséri Toth Árpád ur. 4. Kahn Robert Sonata op. 28. A moll. I. Allegro, II. Adagio ma non troppo. III. Allegro capriccia. Előadják Füredi József ur (hegedűn) és Tóth Á. ur (zongorán). 5. Vig monológ. Előadja Szücs Margit k. a. Operetttrészetek. Előadja Kowlössy Emma k. a. a debreczeni színtársulat tagja, zongorán kíséri Marton Géza karmester ur. A hangverseny 11 órakor kezdődik. Külön meghívókat a rendezőség e hangversenyre nem küld szét. A belépti jegyek ifj. Gyürky Sándor és Szentkirályi Tivadar üzletében válthatók előre. — Ülőhely 2 korona, álló 1 k. 20 fil. Az elnökség felkéri azokat az urakat, kik a december 4-iki egyetli vacsorán egy vagy több belépti jegy elhelyezésére vállalkoztak,

hogy az aláírt számú t. jegyeket Gyürky Sándor urtól átvenni sziveskedjenek.

Presbyteri gyűlés.

A debreczeni ev. ref. egyház 1902. évi január hó 16-án, csütörtökön délután 3 órakor az egyház tanácstermében presbyteri gyűlést tart. A gyűlés tárgysorozatát lapunk holnapi számában közöljük.

Az első bűnügyi főtárgyalás.

Ez évben az első bűnügyi főtárgyalás 1902-ik év január hó 17-én pénteken délután tartatik meg. Fodor Imre ellen lopás büntetése, Pálkás Ferencz ellen erős felindulásban elkövetett halált okozott súlyos testi sértés büntetéseért.

Két ezer koronás tajték-pipa.

A legérdekesebb vásárfia mostan a Szent-Királyi Tivadar üzletében van kiállítva. Egy tajték-pipa ez, a melyről elmondhatni, hogy vagyont ér. Vidéki földbirtokosnak képezi a tulajdonát és művészi faragványok díszlik. A pipára a hétvezér és az összes magyar királyok képét faragta ki a metsző művész, a ki még a tajték-pipán szorított helyet azon nemzeti esemény megörökítésének és kifaragásának is, midőn Árpád a pajzson felemelik és fejedelemmé választják a hétvezéreket. Ezen művészi becsü faragványokon 4 évig dolgozott az azzal megbízott művész. Tehát őszintén elmondható erről a tajték-pipáról, hogy a mostani debreczeni nagy vásárbán a legérdekesebb vásárfia.

Érdekes felolvasó estélyt

tart a debreczeni kereskedő társulat csütörtökön este a társulat dísztermében. Az ökori kereskedelem történelmét írta és felolvassa Csiky Lajos ur, a „Ferencz József-rend lovagja“, theol. dékán (a ki mindenbizonyal lovag keresztjét is díjmentesen fogja bemutatni a közönségnek), majd dr Szantó Sámuel ker. ak. tanár Délafrikát ösmerteti vetítő képek bemutatása mellett. Az ösmertetés, tekintettel, hogy Délafrika az angol-bur háboru lázas eseményeinek a színhelye mindenesetre érdekes lehet.

Drágább lesz a levelezőlap.

Január 11-ike óta a levelezőlap és a postautalvány megdrágult. A levelezőlap ára ugyanis 3 fillér helyett 5 fillér, a postautalványé pedig 1 fillér helyett 2 fillér lett. Az eddig forgalomban volt régi levelezőlapot és postautalványt április 30-ig lehet használni, de csak akkor, ha az árkülönbségnek megfelelő egy-egy filléres bélyeget ráragasztják. Az április végéig fel nem használt régi levelezőlapot a posta május végéig régi értékében ujjal cseréli ki.

Eltűnt podgyász.

Kellemetlen eset ért egyik helybeli nagy szálloda vendégét, Stern Gyula budapesti vállalkozót. Tegnap, amikor hazament, észrevette, hogy értékes utiböröndje, melyben mintegy 200 korona pénz és több fontos okirat volt, szobájából eltűnt. A szálloda személyzete azt hiszi, hogy tévedésből oda-

adták valamelyik elutazó utasnak. Különbö a rendőrség is nyomoz a kissé különös ügyben.

Panasz az állatorvosok ellen.

Panaszos sorokat vettünk, mely a főkapitányság figyelmét kéri felhívni az állatorvosokra. A sertéshus áruló helyen a vevő közönség csak úgy szállíthatja el a megvett árut, ha azt előbb az állatorvos megvizsgálja. Több ízben megesett, hogy az állatorvosra várni kellett, ma pedig épen egy uridővel történt, hogy teljes másfél óráig várakozott, míg végre előkerült az állatorvos. A panaszos sorok arra kéri a főkapitányt, intézkedjék, hogy a vizsgálatot teljesítő állatorvos ne 10 órakor kerüljön fel a piacra, hanem akkor a mikor a forgalom a legnagyobb, reggel 8 órakor. Mindenesetre jogos óhaj ez, mert előbb való a közönség érdeke, mint az állatorvos kényelme.

Debreczeni rövid hírek.

Karambol a kisvonattal. Nagy János taligás neki hajtott a helyi vasútnak. — A vonat fellökte a taligát, de különösképen sem emberben, sem állatban nem esett kár. — **Elgázolt tehén.** Tegnap este a 189. örháznál a Debreczenbe érkező vonat elütött egy a sínparon ödögő tehenet. — **Szerencsétlenség.** Tegnap délután a külső vásártéren egy megvadult ökror fellökte Alföldi Imre munkást. Alföldi súlyos sérüléseket szenvedett. A kórházba szállították. — **Megrugta a ló.** Molnár Gábor újvárosi földmivest tegnap a lóvásárbán egy ló halántékra rugta. A súlyosan sérült embert eszméletlenül állapotban szállították a kórházba. — **A szegény asszony pénze.** Kiss Istvánné kofaasszony panaszt tett a rendőrségnél, hogy 120 frt megtakarított pénzét, melyet a zöldséges kosarában rejtett el, ellopták. A rendőrség a vizsgálatot megindította.

Rendeleti Közlöny.

Ugy a közös hadseregből, mint a honvédségi, továbbá a közös hadseregtől a honvédséghez áthelyezettek hivatalos közlönyeit, mely a tartalékos tiszt urak kinevezéseit és áthelyezéseit hozza, megtekinthető helyben az alanti czégnél. Hol egyidejűleg a fent nevezett tartalékos tiszt uren szintén a lehető legjutányosabban szabályszerint szerezhetik be a szükségleteiket és átalakításait melyek okvetlen a czég jóhírnevéhez képest lesznek eszközölve. Blum Sándor udvari egyenruha szállító és finom polgári szabóság. Debreczen, Kossuth-utca 19.

Hírek a nagyvilágból.

Finnszág sorsa szomorú. Eddig még volt önálló Finnhadereg. Most utasítva lettek a Finnezredek parancsnokságai, hogy a legénységet meg kell tanítani írásban és szóban az orosz nyelvet, és a ki oroszul nem tud, altiszt nem lehet. — **A Tomka-féle betöréssel** még mindig részletesen foglalkoznak a lapok. Az öngyilkos Tomka Samu, biztosítván százezrekig lakását és értékeit a betörés ellen, kiderült, hogy a betörést a maga lakása ellen önmaga követte el, a nagyértékeit önmaga tulajdonította el, hogy így a biztosított összeget elkaparíthassa. A betörésben a bécsi lakos testvére Marót (Klein) Sándor is segédkezett. Már le is tartóztatták. — **Megdöbentető** ez a kóros elfajulás. — **Egy katonai érdemkereszt története.** A király Mányai Józsefet, a 69-ik gyalogezred őrvezetőjét a koronás ezüst érdemkereszttel tüntette ki. A kitüntetésnek érdekes története van. Még a mult erztendő végén történt Székesfehérváron, hogy a kaszárnyában egy

Tiger József nevű katona örülési rohamában lövöldözni kezdett. A legénységi szoba ablakába állva több bajtársát megsebesítette mire Giffing Vilmos főhadnagy sietett a legénységi szobába, hogy az őrjögöt megfékezze. — Alig lépett be azonban az ajtón, Tiger rálőtt s a hadnagy sebesülten összeroskadt. Tiger ezután újra megtöltötte fegyverét és talán még több bajt is csinál, ha Mányai őrvezető át nem megy a szomszéd házba s annak ablakából egy jól irányzott lövéssel ártalmatlanná nem teszi, éppen az utolsó pillanatban, mert Tiger már ő rá is ráfogta a puskát. A király kitüntette Giffing főhadnagyot is, most pedig a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta Mányai őrvezetőnek, a ki megakadályozta az örült embert abban, hogy esetleg még néhány embert agyonlőjjön. Az érdemkeresztet a kapitány a széke-fejérvári kaszárnya udvarán az egész század jelenlétében tűzte föl a kitüntetett katona mellére. — **Hajókatasztrófa** történt a minap az Elba és Vezér torkolata között a tengeren Szekenda nevű halászgözös elsüllyedt. Legénységéből tizenhárom ember, köztük Eisenhardt kapitány is fölkapaszzkodott a vízből kiálló árbocra, a melyhez odakötözték magukat. Ebben a szörnyű helyzetben tíz napot töltöttek el. Ez idő alatt három ember megőrült, egy hatalmas szélroham alkalmával pedig a hullámok het embert, köztük a három örültet is elsodorták. Az árboczon nem maradtak csak hárman: Eisenhardt kapitány, a kormányos és a szakács. Már ők is csaknem áldozatul estek a hullámoknak, a mikor véletlenül arra jött egy hajó és felvette őket. — **A szegedi 1848—49-iki kiállítás** tegnap nyitották meg ünnepélyesen. Az egyesületek és dalárdák zászlaikkal vonultak be a kulturpalotába, a hol a város előkelősége szintén nagy számmal jelent meg. Szabadságharcunk öreg harcosai jó részben 1848—49-iki honvédruhában vonultak ki régi zászlóik alatt. Az ünnepélyt a dalárdák a Szózatall kezdték és a Himnuszszal fejezték be. A szózat után gróf Kreith Béla lelkes beszédet tartott. — **Tisza Kálmán betegsége.** Mint a nagyváradi „Tiszántul“ jelenti, Tisza Kálmán ismét megbetegedett; kénytelen volt ágyba fektetni. — A beteg állapota nem jó és határozottan aggodalomra ad okot. — **Veszett farkas és veszett ebek garázdalkodása.** Maramarosból írják: Maramaros vármegye izvölgyi járásában, a dragomér-falvi határban, újév napján egy veszett farkas hat oláh juhász legényt megmárt. A szerencsétlenek az arczban és a lábszáron sérültek meg. A farkast fejszékkel ütötték agyon, de ez sem ment könnyű szerrel. Az embereket Budapestre szállították és odavitték az agyonvert farkas fejét is. Jelentik továbbá Felső-Visóról, hogy ott egy veszett eb több embert megmárt, ezek között Bárány Tivadar kereskedő nejét, kis fiát, az üzletben alkalmazott gyakornokot, a házban alkalmazva volt eselédet és egy Fejér Béla nevű kis fiút. Ezeket a fővárosi Pasteurintézetbe szállították. Ugyancsak Maramaros-Szigeten egy asztalos mester házőrző kutyája is megveszett. A kutya többeket megmárt, de eddig nem sikerült ártalmatlanná tenni. — **A nazarénusnak** tiltja a vallása, hogy fegyvert viseljen és az igazi nazarénus inkább elszenvedi a súlyos börtönt, semhogy megszegje az írás tilalmát. A szegedi csillagbörtönben sok az olyan nazarénus katona, akiket nem lehetett rábírní arra, hogy fegyvert viseljenek. Tegnap ismét két póttartalékost szállítottak a csillagbörtönbe, akiket két évi börtönre ítéltek el. Milosvai Brankó és Popov Mihály a két nazarénus szerb legény akik inkább ülnek két évig a börtönben, semhogy két hónapig hordják a gyűlölt fegyvert, amelytől tiltja őket az írás.

Farsangi naptár.

Jan 15. A eszmadia árucsarnok szöv. tánczestélye a Koronában.
Jan 16. Gazdászok tánczestélye.
Jan 18. A függ. párt bálja a „Bika” disztermében.
Jan 18. A posta és táv. altisztek tánczestélye a Koronában.
Jan 19. Asztalos ifjuság bálja.
Jan 23. A polgári kerékpáros egyesület háziestélye a Dréherben.
Jan 21. A torna és kerékp. egyesület hangy. a zenében.
Jan 25. A kereskedő bál a „Bika”-ban.
Jan 26. Polgári kör bálja.
Febr. 1. Bohóe estély.
Febr. 2. Iparoskör bálja.
Febr. 8. A jog. és tisztv. kör bálja a „Bika”-ban.
Febr. 15. Füller egyesület teaestélye.

SZÍNHÁZ.

Műsor.

Kedd: A páholy. Bohózat.
Szerda: újdonságul először: Teréz kapitány operette, írtak Bisson és Planquet.
Csütörtök: ugyanez.
Péntek: ugyanez.
Szombat: ugyanez.

Az utcái világitás mizériái.

— Levél a szerkesztőhöz. —

A közönség köréből vettük ezen közérdekű panaszos levelet, melyet ajánlunk az illetékes körök jóindulatú figyelmébe.

In medias res a tenyt constatálva: Debreczenben az utcai lámpák már esti 9 órakor csak felerészben világítanak. Történik pedig ez a lég-zeszgyár jóvoltából, mely a városal kötött szerződés viszonyából kifolyólag az utcai világitásról gondoskodni tartozik. Igaz, hogy ez nagyon relatív fogalom, világitás és világitás közt nagy a különbség.

A város bizonyos számú lámpát alkalmaz az utcákon és amint mi véges eszünkkel föl tudjuk fogni, bizonyára azért, hogy azok a közönség számára szolgáljanak, de legkevesbe sem azért, hogy azoknak egy része, mondjuk a fele a város díszítését képezze. Az utcai lámpák, i. az olyan kivitelű utcai lámpák, mint sz itie nek, egyáltalán nem minősíthetők a város díszítésére alkalmas dolgoknak pláne, ha nem világítanak. Nyilvánvaló tehát, hogy a város ekként gondolkoyott, hogy föllállít annyi lámpát, amennyi az utcák kellő világitására szükséges. Valószínű, hogy pénzügyi tekintetek megkorlátozták is a lámpáknak csakugyan szükséges számát, de az semmiesetre sem tehető fel, hogy a város éppen az utcai világitás dolgában járt volna el túlságosan bőkezűen. Áll tehát az utcákon annyi lámpa, amennyi — mondjuk

— kell, de semmiesetre sem több, vagy pláne kétszer annyi.

Mégis mit tapasztalunk? A minap 11 óra után már csak minden második lámpa világított, a rá következő estén pedig már 9 óra után kezdtek a lámpákat oltogatni. Mikor az illető férfihoz ez ügyben kérdést intéztünk, azzal felelt, hogy neki rendeletben kiadott kötelessége 9 órakor minden második lámpát eloltani.

A kötelességtudó férfiú ezen válasza gondolkozóba ejtett. Csakugyan, hátha a hold járása és változása inspirálta az illetékes köröket erre a spórolási műveletre? A közép-európai idő szerint 9 en éjjel 10 óra 15 perczkor holdujulás volt, a debreczeni idő szerint pedig akkora kőd, hogy harapni lehetett s hogy az ember a szomszédját is alig látta. Nagyon természetes tehát, hogy ilyenkor a világitás redukálódó, sőt azzal a praktikus tanácsal is készek vagyunk szolgálni, hogy az ilyen bájos estéken egyáltalán semmi világitásra sincs szükség. De legbölesebb lesz a déli korzót minél fényesebben kivilágitatni, nehogy valami rossz indulatu ember a közérdek rovására eső spórolásra merészelve gondolni!

Tévedni emberi dolog. Nobilis ember pedig beismeri, ha téved. Engedjék meg tehát az illetékes körök, hogy mi, nobilis emberek, egy nagy tevédsünkről adjunk számot. Elég botorok voltunk eddig ezt tartani, sőt amellett még kardoskodni is, hogy az emberek rendszerint olyankor gyujtanak lámpát, ha sötétség van. Ebben a sötétségben sanyítottunk mindaddig, míg esténként világitást láttunk. De most, ez a debreczeni sötétség bevilágitott elménkre és tudatára ébredtünk annak, hogy esténként csakugyan fölösleges minden világitás. Mert mi eddig azt is hittük, hogy 9 órakor este van s elég könnyelműek voltunk szobánkban ilyenajt lámpát gyujtani. Lám, pedig 9 órakor nincs este, különösen télen, mikor a nap csak éppen 9 óra táján kezdi alászállani.

De van itt köztünk egy ember, aki sehogy sem hajlandó megjavulni, a ki hivatkozik egyik ösére, a ki örökségképen nem aranyakat, hanem „aranymondásokat” hagyományozott utódainak.

Ez a jószívű ó a többek közt azt is hagyományozta, hogy télen 5 óra felé már „setét van, nem látok, gyujtsal babám világot.”

Kár, hogy ezt az örökséget, nem a debreczeni esti világitás illetékes köréhez adresszálta az öreg, akkor legalább tudhatnánk mindnyájan tapasztalatból, hogy esti 9 órakor csakugyan szokás világitni.

Nem a magunk, hanem ezen javithatlan barátunk érdekében kérjük a mélyen t. világitásbeli urakat, méltóztatassanak spórolási kalkulációjukat megváltoztatva, esti 9 órakor még világitatni, hogy legalább éjjelig minden jámbor halandó haza tudjon menai a nélkül, hogy a sötétségben össze ne törje egyik-másik becsesebb testrészét.

Végre is nem járhat mindenki sport egyletekbe, hogy a magasabb gymnastikát megtanulja, ami nélkül pedig bajos a söté-

tebb utcákon keresztül teljes testi épségben haza jutni ilyen világitás mellett.

V.

IRODALOM.

Új magyar Shakspere.

Igazi irodalmi eseményként ünnepehetjük azt az örömdetes híradást, hogy a Franklin-Társulat az új esztendő elején a teljes magyar Shakspere-vel kedveskedik a magyar könyvpiacnak. A kiadás a „Magyar Remekírók” alakjában jelenik meg s a maga egészében igyekszik ehhez a gyűjteményhez simulni. Hat vastkos kötet lesz ez a gyűjtemény, első világirodalmi kiegészítője a magyar Remekírók” könyvtarának. Ara is a magyar klasszikusok után igazodik, s a hat erős kötet — körülbelül 220 iv — bolti árát a kiadótársulat díszes kötésben 30 koronában állapította meg ama kötelesség tudatában, hogy a Kisfaludy-Társaság teljes Shakspere-jét mindenkinék hozzáférhetővé kell tennie.

Sőt még tovább is megy. A „Magyar Remekírók” minden előfizetője e hat kötetet rendkívüli kedvezmény képen husz koronáért kapja ugyanazon könyvkereskedőnél, a hol a „Magyar Remekírók” ra előfizetett.

Kézbeillő, olesó, népszerű kiadás lesz ez, a milyenben még nem jelent meg Shakspere magyarul. Ilyen klasszikusok fordítása is klasszikus legyen! Olyan fordításban, a mely nemcsak a legkiválóbb és legmagasabb költők mesterműve, de a mely már teljesen közkincesé vált, egészen tulajdona és vére lett a magyarnak, a melynek minden sora ismerős és kedves a magyar fülök. Ilyen fordítás a Kisfaludy-Társaság kiadványa, a melyen nemcsak hogy Arany János, Petőfi Sándor, Vörösmarty Mihály, Szász Károly, Levay József, Szilágyi Ede, Arany László, Rákosi Jenő, Greguss Ágost, Györy Vilmos dolgozott, de a melyet megszoktunk, megtanultunk, megszerettünk iskolában, színházban, közéletben. — Ezt a teljes Shakspere-fordítást adja most közre javított kiadásban. A fordításokat a még élő fordítók újból egybevetik az eredetivel.

Az elhalt fordítóknál — Arany, Petőfi, Vörösmarty — a kiadás szerkesztője csak a sajtóhibák kiküszöbölésére szorítkozik, maga a költői mű természetesen érintetlen marad. A másik fontos szempont, a mely a Franklin-Társulatot a nagy munka kiadásakor vezeti az, hogy Shaksperet teljesen kell adni. Shakspere válogatott, vagy rövidített kiadása irodalmilag helytelen. Teljes és olesó, de díszes Shakspere kell a magyar közönségnek. Mint a hogy a biblia csak a maga egészében szentírás, Shakspere sem marad Shakspere, ha szemelvényekből ismerjük meg.

Ez az egyetlen teljes magyar Shakspere s egyhamar nem is igen lehet más. Ezekkel aligha szállhat versenyre valaki. A

Foulard selyem 60 krtól

3 frt 65 krig, valamint állandóan a legújabb fekete, fehér és színes „Henneberg selymek” 60 krtól 14 frt 65 krig — méterenként — sima, sávos, kockázott, mintázott damastok stb.

Menyasszony selyem	65 krtól	— 14 frt 65 krig
Selyem-damaszt	65	— 14 „ 65
Selyem-kelmék öltönyöknek 8 frt	65	— 42 „ 75
Selyem-foulard nyomtatással	60	— 3 „ 65
Bábi-selyem	60	— 14 „ 65
Selyem-grenadin	80	— 7 „ 65

méterenként portó és vámmentesen a házhoz. Minták postafordultával. Schweitzerba kétszeres levélpórtó.

G. Henneberg, selyem gyáros, Zürich

[cs. és kir. udvari szállító.]

kiadásban életrajz is lesz s bevezető tanulmányok dr. Voinovich Géza tollából. Örömmel várjuk az új Shaksperet, megtermékenyítőjét minden irodalomnak. A kiadótársulat pedig kulturális czélokra is szolgál, midőn Shaksperet, melynek magyar példánya eddig 100 kor. került — 20 kor. ár mellett hozzáférhetővé teszi a Magyar Rémekek előfizetőire nézve.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Móricz Pál.

Goulden apó ugyan az ostromzárlat után mindjárt írt a hadügyminiszterhez, bizonyos nevezetű Duponthez. Megírta, hogy jelenleg Pflaeburgban tartózkodom. Gyöngékedő vagyok és hogy már kora ifjúságom óta sajnálom; szíval rossz katona anyag vagyok Ellenben a családfentartásához kitünőek a körülményeim, hogy tehát igazi gyilkoskegyetlenség volna a házasságomat megakadályozni, annyival inkább, mert satnya szervezetem ritkítja a párját; valóságos érett kórházi viragszal vagyok stb. . . .

Ilyen szép levelet írt Goulden apó, a mellett teljesen igaza is volt. Mert ha csak a bevonulásra gondoltam is, mindjárt belebetegedtem.

Nap, mint nap vártuk a miniszter levelét. Gredi néném, Goulden apó, Katicza és én. Különösen jomagam türelmetlenkedtem, mintha csak tűzön ültem volna. Mindig azt fűleltem, hogy Brainstein levélhordó, a harangozó fia, mikor fordul be az utcánkba. Már a lepteinek a kopogását ösmerem. Ilyenkor a munka pihent a kezemben, nagy izgatottan csak az ablaknál lesekedtem, hogy ugyan már mikor is jön az a postás? . . . Lépesről-lépésre megfigyeltem, hogy melyik házba köszön be és valahol kissé hosszabban időzött, megállott, ingerülten dűnyögtém.

— Ugyan mit fecseg annyit? Hisz ha kézhez adta a levelet, miért nem siet tovább? . . . Tudhatni, hogy másutt is várják. Ez aztán az igazi kofa, ez a fiatal Brainstein!

Már nem tűrhettem tovább. Felugrottam. Elejbe siettem és már messziről kérdeztem:

— Hát nekem hozott-e valamit?

— Semmit József ur, semmit, a levélhordó ily felelettel szomorított, midőn le veleit hiába kutatta át.

Bánatosan ballagtam fel a műhelybe. Goulden apó ugyan biztatott volna.

— Ejnye, ejnye gyerek! De türelmetlen vagy. Ugyan az ördögbe, majd megjön az a levél . . . majd megjön; hisz nem élünk most háborus időt.

— Igen ám Goulden apó; de azóta már tízszer is írhattak volna.

— Persze, te ugy képzeled, hogy az a miniszter egyedül csak te veled bajoskodik. Pedig hát naponta száz olyan levelet is küldenek hozzá, a milyent te küldtél. Ugy bizony József fiam, sorját kell várni, majd rá kerül a te leveledre is a válasz. Meg aztán odafent most nagyon felfordult a világ. Nem csak mi vagyunk a világon; más derék ficzkók is epedeznek a házasság után, hej, sokan várják azt az engedély levelet.

Beösmertem, hogy helyesen okoskodik az apó, de magamban mégis csak tovább tépelődtem: „Vajha tudná az a miniszter, hogy csak két szó írásával mennyire felvi-

ditana minket, biztosan nem halogatná tovább a levél írást. A mig élne, mindig áldanánk. Katicza, én, Gredi néném, az egész világ! . . .”

Csak vasárnap vigasztalódtam némileg, ilyenkor kigyalogoltam Vierwindenbe és ilyenkor rendesen jóval korábban ébredtem fel, mint máskor. Magam sem tudtam, hogy mitől ébredtem így fel. Az első percekben képzelősködtem, még mindig katona vagyok. Borzasztó gondolat . . . Midőn azonban szemem felnyitottam, a szoba padlásra tekintettem, mindjárt észhez tértem: „Hisz itthon vagyok, a kis szobácskában, a pflaeburgi Goulden apónál. Ej, haj, hisz ma vasárnap van, ma megyek Katiczához! E gondolatokra mindjárt elriadt a szememből az álom. Magam előtt láttam az én kedves rózsásarcu, kékszemű Katiczámot. Vajha repülni tudnék. Usgyé! Ki az ágyból. Leginkább szerettem volna menten felkelni, felöltözni és megsem állani az én kedves galambomék kapujáig. Ámde még csak hajnali négy órát ütött a toronyóra, még a város kapuját sem nyitották fel. Azért tehát várakozni kellett. Majd megölt az unalom és a türelmetlenség. Gonduzésből szerelmünk történetét elevenitettem fel. Mennyire rettegettem a katonáösszeírásról, hát még midőn azt a rossz számot huztam ki és midőn az öreg Werner zsendár fülemből kiáltotta „katonaszolgálatra alkalmas”. Azután az a sok marsolás. A mainezi menet, a hol is a nagy kapuczinus-utczában az áldott asszonyos langyos lábfürdővel üdített fel.

Majd a frankfurti, erfurti időzésünk midőn a csatátelőző két nappal kaptam az első levelet, azután a muszkák, azután a burkusok, szóval minden . . . Könnyeim arcomra perdültek. Gondolataimban mind életemben tünt elém Katicza . . . Már ütötte az ölt, iziben kipattantam az ágyból, mosdottam, borotválkoztam és felöltöztem, maga Goulden apó is kiváncsian dugta elő fejét az ágyfüggönyök mögől.

— Ej! Ej! No hallod, no hallod! Már jó félórája, hogy hallgattam a sürgölődésedet. Persze . . . Ha, ha, ha! Hisz ma vasárnap van,

Kaczagására én is kaczagással feleltem. Kaczagva köszöntem el az apótól, a lépcsőn függő siettem le.

Még ilyenkor kevesen lézengtek az utcán és a mészáros Szepel rendesen rám kiáltott:

— Hej! Józsi! Gyere csak! Mondok valamit.

De biz én rá se néztem. Két perc sem igen telt belé, már kint nyujtottam a lépést a vierwindeni nagy országuton, kívül a bástyán és az őrszeméken . . . Micsoda gyönyörű idő, micsoda szép évszak volt ez! Zöldelt, virult az egész természet. Az emberek nem fáradtak bele a munkába. Mindnyája igyekezett az elveszített időt kettőzött munkával pótolni. A korán fejlett káposztapalántokat ültetgette az egyik. Mások szántottak. Mások ismét a lovasság által letaposott földet ásogattak fel. Felvidultak és neki bátorodtak a munkáslelkek és ismét fohászokdtek az Isteni jószághoz az esőért és a napfényért.

Az ut mentén mindenütt ástak, kapáltak a kertészek. Nők és aggastyánok vegyesen. Öntöző kannaiból harmatozták a szomszjas veteményeket.

— Folyt. köv. —

Farsang alkalmából

ajánlom jó hírnevű

varróműlyemet

a n. é. közönség. b. figyelmébe.

Báli ruhákat, jelmezeket és egyéb női öltözékeket izlésesen, gyorsan és olcsón készítek.

Katz Ida

Kossuth-utca 43 sz.

Az 1895 évi cairói s az 1896. é. londoni egészségügyi kiállításokon diszoklevéllel és arany éremmel kitüntette.

Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer a

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatású köszvény, csusz, rheuma, ischiás stb. ellen.

Hatása meglepő, a mennyiben gyakran még a legidültebb köszvény, csusz fájdalmakat is már néhányszori bedörzsölésnél teljesen megszüntette.

Egy üveg ára használati utasítással 1 kor. erősebb 2 k. 40 fl.

Szegfü crème szeptő, májfolt, miteser s az arcz és kéz-bőr mindennemű tisztatlanságai ellen. Főuri körökben is előszeretettel használva. Ára 1 kor.

Szegfü poudér a teinek üdéséget s finomságot kölcsönöz. Fehér, rózsaszín s crème színben. Egy doboz 1 k.

Szegfü fogpor a fogak s foghus ép. ségben tartására. — A száját dezinficiálja, a fogaknak vakító fényt kölcsönöz. Egy doboz 80 fillér, fogkefe 1 kor.

Szegfü szappan a legfinomabb toilett szappan, kiváló kellemes illattal. Egy db 80 fl.

Haj elixír a haj hullás, kopaszodás, fejkorpa s haj kikopás biztos megállítására szolgál. Egy üveg 3 kor.

Kapható csaknem az összes gyógyszerárakban.

Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

WIDDER GYULA

gyógyszerész, Sátoraljauhely.

Főraktárak Budapestben Török József gyógyszerárakban. Király-u. 12. és az Egger-féle „Nador gyógyszerárakban Váci-körút 17. Helybeli raktárak: Mihalovits Jenő, dr. Rothschnek V. Emil és Tóth Béla gyógyszerész uraknál.

Tölgy és fenyő erdőket

melyek jó közlekedési útvonal mellett fe-
küszenek, 6 millió koronáig az érték harmad-
részének azonnali fizetése mellett vesz

F. MARLIACH WIEN
II. Franzensbrückenstrasse 6.

Leszállított árak!

Szabó Lajos fiai

üzégnél.

4 1/2 mtr 120 cm. széles fekete szövet	frt 1.75
4 1/2 mtr 120 cm. széles színes szövet	frt 2.15
4 1/2 mtr 120 cm. széles divat szövet	frt 2.25
4 1/2 mtr 120 cm. széles finom szövet	frt 2.45
7 mtr jóminőségű velen hazai	2.20
1 db 6 szem. kávé abrosz	1.30
1 „ 6 „ fehér vászon terít.	2.75
Az idény legújabb divat szövetje 120 cm. Homespun és (ybeline ezelőtt frt 2.25 és frt 2.80 most csak 1 frt és 1 frt 30 krajczár.	

Eladó.

A tiszalöki állomás mellett egy
ház, mely jelenteg csendőrlaktanya, és
egy másik épület az előbbi mellett,
mely italmérési joggal felruházott ven-
deglő — azonnal eladó.

Bővebb információt ad **Friedmann**
M. Tisza-Lök.

Tépe községe

egy ártézi kutat

szándékozáván furatni, erre nézve az aján-
latok 15 nap alatt beadhatók.

Valódi moskvai „Karaván Teák”,
Valódi moskvai „Popoff”
Valódi Jamaikai Rum
Valódi francia pezsgők
Valódi francia likőrök
Valódi hollandi likőrök
Valódi francia cognac
Kitünő magyar cognac
Kitünő magyar tokaji asszuk
Kitünő magyar pecsénye borok
Kitünő magyar asztali borok
Kitünő magyar tea sütemények
Kitünő magyar czukorka speciálítások.

Kontsek Géza

ujonnan berendezett üzletében

Kossuth-utca 7.

Uj nagy fűszer árjegyzék kívánatra ingyen.

Az arcz szépsége

a legbiztosabban elérhető és ápolható a

Leichner-féle Fettpuder

Leichner-féle Hermelin és Aspasia rizspor által.

Ezer hírneves arcporok a legelőkelőbb női körökben, elsőrangú művésznők között előszeretettel használtatnak, mert az arcbőrnek üde, virágzó rózsaszínt adnak és a rizspor használata észrevehetetlen. Kapható csak zárt dobozokban a gyárban Berlin Schützenstrasse 31. és minden illatszer üzletben.

L. Leichner Berlin, a kir. színház szállítója.

L. Leichner az éremkiosztó bizottságnál alelnök volt a párisi világkiállításon 1900.

Eddig felülmulhatatlan!

Maager Vilmos-féle
valódi tisztított
DORSCH máj olaj

törvényileg védett sárga csomagolásban üvege 2 kor., fehér csomagolásban üvege 3 kor

MAAGER VILMOSTÓL
BÉCSBEN.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltek mindama esereknél, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában az vér tisztítását el akarja érni. — Kapható a osztr. magy. monarchia legtöbb gyógyszer-tárolóban és gyógyszeráru kereskedésében. Főraktár és fő-árusítás az osztr. magyar monarchia r szére:

Maager Vilmos Bécs,
III/3, Heumarkt 3.
Utánzások törvényileg tiltatnak

Csak akkor valódi, ha a háromszögű palack az itt levő szaraggal (vörös fekete n. omás sárgapapíron) van elzárva.

A valódi Pekarek-féle kínai tea

eredeti csomagolásban
minőségét illetőleg nem pótolható semmiféle más fajjal, mert
finomságában, erő és illatban

a sikeres vegyítés következtében, felülmulhatlan.

Kísérletet kell tenni és vigyázni kell a bevásárlásnál a minden eredeti csomagolon látható aláírásra, nehogy csekélyebb értékű utánzatokat adjanak.

Pekarek-féle kínai tea

kapható **DEBRECZENBEN:**

Geréby Fülöp utócai, Czeglédy és Polgár, Várray József, Várray János.
Félegyházy János fűszer és csemege üzletében.